

SZAKMAI PROGRAM JAVASLAT

a Világ Világossága Alapítvány Szakrendelőjében a neurológiai, pszichiátriai és pszichoterápiás szakorvosi ellátás szükségességének és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár által történő finanszírozásának indoklására

A Világ Világossága Alapítvány Szakrendelője országosan egyedülálló a tekintetben, hogy gyermekgyógyászati és szemészeti ellátást biztosít az Alapítvány intézményei által oktatott látássérült (vak és gyengénlátó) gyermekek és fiatalok számára. Az Alapítvány intézményeiben oktatott gyermekek nagy részénél a látáskárosodás genetikai defektus, szülési sérülés következménye, amely központi idegrendszeri laesioval is társulhat. Ennek megfelelően, halmozottan sérült, organikus idegrendszeri eredetű enyhe és közép súlyos mentális zavarban szenvedő, mozgássérült, valamint szociális adaptációs zavarokkal küzdő gyermekek és fiatalok ellátása is nagy számban történik az Alapítvány Szakrendelőjében.

E hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok képzését más oktatási intézmények nem tudják felvállalni, így speciális oktatásukat, képzésüket, komplex rehabilitációs- és rehabilitációs program keretében az Alapítvány biztosítja. Tanulóinak egy jelentős részére bentlakásos kollégiumi ellátással együtt.

A látássérült gyermekek egy részénél halmozottan előforduló organikus idegrendszeri károsodások különféle neurológiai kórképekkel és maradandó pszichiátriai zavarokkal társulnak. Organikus eredetű betegségeik egy része csak tüneteik szintjén ismert, kizárólag neurológus által diagnosztizálható pontosan. Neurológiai kórisme és pszichiátriai diagnózis ismeretében, megfelelő gyógyszeres kezeléssel állapotuk lényegesen javítható.

A központi idegrendszeri károsodások neurológiai tünetei között gyakori az epilepszia, az Alapítvány által ellátott gyermekek jelentős hányadánál fordul elő, halmozódó epilepsziás rohamokkal. Neurológus szakorvos által a megfelelő diagnosztikus kategóriák jól felismerhetők, epilepsziás szindrómákba sorolhatók. Megfelelő szakismerettel rendelkező szakorvos kezében a gyógyszeres kezelés széles skálája áll rendelkezésre, amely jó beállítás esetén képezhetőségük javítását és tünetmentességet is eredményezhet.

Az organikus idegrendszeri betegségek neurológiai tünetei gyakran társulnak a mozgást is befolyásoló kórjelekkel, amelyeknek szakszerű kezelése úgyszintén az életminőség jelentős javulását eredményezheti.

Pszichiátriai zavarok az Alapítvány által gondozottaknál egyrészt organikus eredetűek, másik részük funkcionális. Az organikus pszichoszindrómák, az idegrendszeri károsodáshoz társuló enyhe és közép súlyos mentális retardáció, mozgás- és magatartászavarok, perszopáthiák pszichiátriai gyógyszeres kezelést igényelnek. Az epilepsziához társultan is ismertek mind az iktális, mind az interiktális pszichózisok, amelyek felismerése és kezelése elengedhetetlenül fontos.

A diagnosztikai és gyógyszeres kezelések beállításánál figyelembe kell venni azt, hogy az Alapítvány intézményei óvodás kortól felnőtt korig fogadnak ellátottakat. Ennek megfelelően, mind az organikus eredetű mentális retardációk, mind a funkcionális zavarok esetén hosszmetzeti lefutásban időszakosan felléphetnek pszichotikus szintű epizódok is, amelyeknek pszichiátriai gyógyszeres korrekciója akutan is szükségessé válhat.

Pszichoterápiás szakorvos által alkalmazott módszerek mind az organikus, mind a funkcionális pszichiátriai zavarok kezelésében hatékonyan egészítik ki a neurológus és pszichiáter munkáját. A fejlődő gyermekpopuláció számára a hospitalizáció elkerülésére, személyiségük fejlesztésére, kognitív disztorziók folyamatos korrekciójára szükséges a pszichoterápiás megközelítés, amely hosszú távon személyiségfejlesztő erő. Mivel valamennyi organikus eredetű pszichiátriai zavar társul a magatartás, a kedélyállapot és kommunikáció zavarával, dysthymiával, szorongással vagy agitált állapotokkal, ezek tartós korrekciója kognitív és magatartásterápiával lehetséges.

A szociálisan hátrányos helyzetű, pszichésen traumatizált, maladaptív viselkedési sémákkal, alkalmazkodási zavarral küzdő fiataloknál a hosztilis beállítottság, öncsonkító magatartás gyakori. Ezeknek korrekciójában a pszichoedukáció kiemelt jelentőségű. Új viselkedési sémák, kompetencia fejlesztése, értékek interiorizációja, feszültségredukációs technikák elsajátításával.

Az intézményi körülmények között nevelkedő gyermekeknél, fiatalkorúaknál gyakran fellépő pszichés dekompenzáció, krízishelyzetek, latens depressziók felismerése és szupportív, támogató pszichoterápiája, illetve pszichiátriai gyógyszeres kezelése ugyancsak fontos.

A serdülő korosztálynál a pszichoedukáció része a szexuálpszichológiai gondozás, egészséges szexuális identitás kialakítása, a testképre vonatkozó kognitív disztorziók korrekciója, amely különösen a látássérült, vak fiatalok esetében, önértékelésükkel összefüggésben jelentős. Serdülő korosztálynál az én-erő fejlesztése, drog-dependencia prevenciója ugyancsak része a mentálhigiénés gondozásnak.

Csoport pszichoterápia az Alapítványi intézményekben tanulók legtöbb csoportjánál alkalmazható, amely során a szociális kompetencia, társas interakciók fejlesztése, az önkép korrekciója irányában hat. A látás hiányában a megfelelő önértékelés különösen nehezített, a szenzoros deficit miatt a saját testképre vonatkozó kognitív disztorziók következményeként. A feszültségek ventilációja, az önfogadás segíthető a terápiás csoport elfogadó közegében. A szociálisan hátrányos helyzetű fiataloknál a stresszcsökkentő viselkedés, alapvető humán értékek interiorizációja csoport-terápia keretében kiemelten fontos része a pszichoedukációnak.

A humánus terápiás foglalkozások közeg-teremtő ereje mutatkozik meg az egymást támogató, öngyógyító kisebb csoportok kialakulásában, amelyeket az egymás iránti és a fogyatékoság iránti magas fokú tolerancia jellemez. További terápiás célkitűzés, hogy erről a „holding effektus” által biztosított közegről időben le tudjanak válni, és személyiségük az autonómia irányában fejlődjön, progresszív rehabilitációs célként.

A tanulók *szülei* számára feltétlenül szükséges, hogy pszichoterápiás csoportos beszélgetésekkel segítőtleg hassunk sérült gyermekeik és az ezzel járó saját sorsuk elfogadásában.

A hozzáértő pszichiátriai és pszichoterápiás vezetés biztosítja a társadalmi integrációba a zökkenőmentes átvezetést a fejlesztő szegregációból.

A fentebb összefoglalt szakmai szempontok alapján, a Világ Világossága Alapítvány Szakrendelése *neurológus, pszichiáter és pszichoterapeuta* szakorvosok alkalmazásával képes rehabilitációs és rehabilitációs programját kiteljesíteni és komplex egészségi és mentális gondozást biztosítani.

Az Alapítvány Szakrendelőjének hatékony és folyamatos munkájához fontos, hogy a neurológiai és pszichiátriai vizsgálatok és gyógykezelés helyben álljanak rendelkezésre, mert ezeknek túlnyomó része ambuláns módszerekkel megoldható és minimális költségigényű.

Más intézetbe szállítás orvosi vizsgálati és kezelési célból nehézkesen oldható meg és jelentős többletköltséggel is jár. – A szakmai szempontok figyelembe vételével, a „cost – benefit” megfontolás is az említett szakorvosok helyi alkalmazása mellett szól.

A fenti szakmai profillal bővített Alapítványi Szakrendelő mintát jelenthetne a tekintetben, hogy minimális költségigénnyel komplex orvosi ellátást képes biztosítani, eurokonform módon, a halmozottan fogyatékos, hátrányos helyzetű gyermekek számára, életminőségük folyamatos javításával és rehabilitációjuk, rehabilitációjuk elősegítésével.

A több irányú szakorvosi ellátást biztosító Alapítványi Szakrendelő, szemészeti szakrendelésének mintájára, regionálisan vagy akár országosan is nyitottá válhat a halmozottan fogyatékos gyermekek rehabilitációjának irányában.

A szakmai profiljában többoldalú, komplex rehabilitációs program megvalósítására képes Alapítványi Szakrendelő az Európai Unióhoz történő csatlakozás küszöbén álló Magyarországon **modell értékű**, országosan egyedülálló. Tekintetbe véve azt, hogy az Európai Unió a fogyatékos és hátrányos helyzetű gyermekek képzését és rehabilitációját megkülönböztetett figyelemmel követi és támogatja, mivel igény van rá és a szükséglet megléte bizonyított ennek támogatása az egészségügyi vezetés kötelessége.

Pécs, 2003. március 5.

Dr. Szekeres Valéria
neurológus és pszichiáter
szakorvos

Dr. Rúzsás Csilla
egyetemi docens
az orvostudomány kandidátusa
pszichoterapeuta szakorvos
magatartástherapeuta